

FLUORİT

M. Sezai KIRIKOĞLU M.T.A. Genel Müdürlüğü, Ankara.

Bir hammaddenin tüm yönleriyle, özellikle doğal niteliklerinin, oluşum şekillerinin, endüstrideki kullanım alanlarının ve gelecekteki durumunun bunlar arasındaki sayısız ilişkilerle birlikte incelenmesi bir yazar için ilginç olduğu kadar sorumluluk yüklü bir görev oluşturmaktadır. Hammaddenin çeşitliliği ve tüm bunların herbirine ait literatürden oldukça karmaşık problemleri, konu hakkındaki değişik görüşlerden esas olanları ana çerçeveden uzaklaşmadan belirli sınırlar içinde toparlamak ve sunmak, çalışmalar sırasında özel bir dikkati gerektirmektedir.

Leeder'e (*) göre hammadde olarak fluorit çok sayıdaki kullanım alanlarıyla ölçülü ve güçlü bir ilgiyi üzerinde toplamaktadır. Özellikle arama, araştırma, değerlendirme, işletme, zenginleştirme ve kulla-

(*) Dr. Otto Leeder, VEB Deutscher Verlag für Grundstoffindustrie Leipzig, 1979, 266 s., 40 Mark.

nım alanları için önemli bir dizi bilimsel çalışmayı gerektirmektedir. Bunun yanı sıra fluorit metalik cevher veya diğer ekonomik mineral zenginleşmelerinin sık görülen önemli bir parajenetik minerali olduğundan, bunlarla ilgili jeolojik araştırmalarda önemli rol oynamaktadır. Mineralojik, parajenetik, jeokimyasal ve kökensel incelemelerle kazanılan veriler uygun genellemeler yapıldıktan sonra başka bölgelerdeki arama ve araştırma çalışmalarında kullanılabilir. Teorik bilgiler ve pratik gereksinimler arasındaki etkiler fluoritin oluşumu, dağılımı, kullanım alanları konularındaki verilerin sürekli olarak artmasını sağlamaktadır. Fluorit kullanımının çerçevesi üretim, fiyat, çevre korunması, teknoloji v.b. konular arasındaki ilişkilerin oluşturduğu karmaşık bir sistemin ürünüdür. Bu karmaşanın iyi bilinmesi çeşitli özelliklere sahip toplumsal yapıların ekonomi ve hammadde politikalarının saptanmasında önemli rol oynamaktadır.

Haberler

ONUNCU YIL TÜRKİYE JEOLJİ KURULTAYI

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın düzenlediği «Onuncu Yıl Türkiye Jeoloji Kurultayı» 6-10 Şubat 1984 tarihleri arasında MTA Kültür Sitesi ve DSİ Konferans salonunda yapıldı. 6 Şubatta yapılan açılış oturumu, kurultay başkanı Prof. Dr. Melih Tokay'ın konuşması ile başladı. Bunu, Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı İsmail Kulaksızoğlu ve diğer konuk konuşmacıların konuşmaları izledi.

Kurultay süresince yapılan Hidrojeoloji, Refrakter Hammaddeler, Genel Jeoloji, Mühendislik Jeolojisi, Kömür ve Uranyum Jeolojisi ve Maden Jeolojisi oturumlarında JMO Bilimsel ve Teknik Kurullarınca seçilen 56 bildiri tartışıldı. Ayrıca, «Türkiye Refrakter Hammadde Kaynakları ve Refrakter Sanayii» ile «Deprem» konularının tartışıldığı iki panel, çeşitli film ve slayt gösterileri ile «Jeoloji Fotoğrafları Sergisi» gerçekleştirildi. Kurultay sırasında uygun özel ve kamu kuruluşlarının da katıldığı «Doğal Kaynaklar Sergisi» düzenlendi. Kurultayın ilk günü akşamı, «Yüksek Danışma Kurulu» geleneksel toplantısını MTA Genel Müdürlüğünde yaparak jeoloji mesleğine ilişkin çeşitli konuları görüştü. Daha sonra MTA Genel Müdürlüğü ve JMO tarafından ortaklaşa düzenlenen bir kokteyl verildi. Kurultayın üçüncü günü akşamı ise Dedeman Otelinde «Geleneksel Jeoloji Gecesi» yapıldı. Çok sayıda katılımın olduğu gecede JMO tarafından çeşitli ödüller de dağıtıldı.

Jeoloji Mühendisleri Odası'nın 9. Olağan Genel Ku-

rulu, 11 Şubat 1984 tarihinde Türk-İş konferans salonunda yapıldı. 12 Şubat 1984 Pazar günü ise seçimler yapıldı. Seçilen 10. Dönem Yönetim Kurulu şu üyelere oluştu :

Başkan : Behiç ÇONGAR
II. Başkan : Demircan GÜNGÖR
Yazman Üye : Ahmet ANGILI
Sayman Üye : Hayrettin KADIOĞLU
Üye : Hikmet TÜMER
Üye : Turgay ALEMDAROĞLU
Üye : Mehmet PEHLİVAN

Daha sonra JMO Bilimsel ve Teknik Kurulu yeniden belirlenerek çalışmalarına başladı. Kurul şu üyelere oluşmakta :

Başkan : Doç. Dr. Vedat DOYURAN
Başkan Yrd. : Doç. Dr. Aziz ERTUNÇ
Başkan Yrd. : Dr. Tandoğan ENGİN
Yazman : Dr. Zeki AKYOL

Maden Jeolojisi Üyesi : Dr. Ünal ARTAN
Jeoloji Temel Hizmetler

Üyesi : Dr. Haluk SELÇUK

Mühendislik Jeolojisi

Üyesi : Aydın KIRMACIOĞLU

Yeraltı Suları Üyesi : İsmail KULAKSIZOĞLU

Jeoloji Eğitimi Üyesi : Selçuk BAYRAKTAR

Deniz Jeolojisi Üyesi : Dr. Güven OZHAN

Dış İlişkiler Üyesi : Dr. İsmail HENDEN

Endüstriyel Hammaddeler

Üyesi : Tardu TÜMER

Kömür Jeolojisi Üyesi : Vural GÖKMEN

Bilimsel ve Teknik Kurul, «Jeoloji Mühendisliği» dergisinin, bu yıldan itibaren editörlük sistemine geçmesini kararlaştırdı. Bundan böyle, Dr. Zeki AKYOL, Dr. Taner ÜNLÜ ve Dr. Ali YILMAZ'dan oluşan üç editör, Jeoloji Mühendisleri Odası'nın yayın organı olan «Jeoloji Mühendisliği» dergisinin daha yüksek verimlilikte çalışması için çaba gösterecekler.

Yeryuvarı ve İnsan, yeni dönemde JMO Yönetim Kurulu'na, Bilimsel ve Teknik Kurul'a ve Jeoloji Mühendisliği Dergisine başarılar diler.

—oOo—

MÜHENDİSLİK JEOLJİSİ TÜRK MİLLİ KOMİTESİ ÇALIŞMALARI

Mühendislik Jeolojisi Türk Millî Komitesi Genel Kurulu 21 Şubat 1984 tarihinde Ankara'da DSİ konferans salonunda toplandı. Yönetim Kurulu Başkanlığına yeniden Prof. Dr. Kemal ERGUVANLI seçildi.

—oOo—

KONFERANS

Jeoloji Mühendisleri Odası'nın Bahar Dönemi Konferanslarının ilki, Dr. Yusuf Ziya Özkan tarafından MTA Kültür Sitesi konferans salonunda 11 Nisan 1984'de verildi. «Petrolojik Bir Katlaşma Termodinamiği Sorunu; Mağmatik Katmanlanmanın Oluşumu» konulu konferans, çok sayıda jeolog tarafından ilgi ile izlendi.

—oOo—

KONFERANS

18 Nisan 1984 tarihinde MTA Kültür Sitesi Sadrettin Alpan Konferans salonunda R. Kenneth Dodds tarafından «Karstik Olmayan Kireçtaşlarında Enjeksiyon Metotları» konulu bir konferans verildi.

—oOo—

TÜRKİYE'DE JEOTERMAL ENERJİ ARAMA VE UYGULAMALARI TOPLANTISI

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından düzenlenen «Türkiye'de Jeotermal Enerji Arama ve Uygulamaları Toplantısı», 19 Nisan 1984 tarihinde MTA Genel Müdürlüğünde yapıldı. Toplantıya katılan konuşmacılar, Türkiye'de Jeotermal Enerji alanları, Türkiye'deki kaplıca ve maden suları potansiyeli, Afyon ve İzmir şehirlerinin ısıtma ve seracılık projeleri, jeotermal elektrik santrali uygulaması, jeotermal uygulamalarda tarım ve çevre sorunlarının önemi vb. konularda bildiriler sundular.

—oOo—

İTALYA'DAKİ JEOTERMAL ENERJİ SEMİNERİ

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECFE) tarafından 14-17 Mayıs 1984 tarihleri arasında İtalya'da Floransa kentinde bir Jeotermal

Enerji Semineri tertiplenmiştir. Bu seminerde jeotermal enerji konusundaki son gelişmeler, jeotermal enerjiden yararlanma ve elektrik üretimi ile ısıtmacılık yapılması konularında bildiriler sunulacaktır. Seminere ülkemizden katılacak olan büyük bir uzman grubu, 23 bildiri ile katkıda bulunacaktır.

—oOo—

KUZEY DOĞU ANADOLU I. ULUSAL DEPREM SİMPOZYUMU

Erzurum Atatürk Üniversitesi Mühendislik ve Fen-Edebiyat Fakültelerince, 16-18 Mayıs 1984 tarihleri arasında Erzurum'da bir deprem simpozyumu düzenleniyor. Bu simpozyum ile, bölgede deprem zararlarının azaltılması konusunda alınması gereken, şimdiye dek alınmış ve alınacak olan önlemleri tartışmak, yöre halkına deprem bilinci kazandırmak, bilim adamları ve kamu yetkililerinin ilgili çalışmalarını aktarmak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 1984 inşaat mevsiminde bölgede yapılacak olan çalışmalar ile ilgili yerel kuruluşların ve halkın görüş ve önerilerini almak amaçlanmıştır. Ana konular olarak Jeoloji, Jeofizik, Sismoloji, Zemin Mekanikliği, Yapı Dinamiği ve Yapı Malzemeleri seçilen simpozyumda, son gün de arazide deprem sonucu yeni oluşan ve yapısal ve jeomorfolojik değişimlerin yerinde gözlenmesine ayrılmıştır.

—oOo—

NATO İLERİ ARAŞTIRMA SEMİNERİ

2-6 Temmuz 1984 tarihinde Fransa'da Paris şehrinde «Kemiricilerin Evrimsel Analizi Uluslararası Simpozyumu» yapılıyor. Katılan paleontologlar, Kemiricilerin (Mammalia-Rodentia) üst kategorileri arasındaki filogenetik ilişkilerin kurulmasındaki ve evrimsel analizlerdeki önemli sorunları tartışarak Kemiricilerin diğer Eutherien memelilerle benzerliklerini değerlendirecekler.

—oOo—

27. ULUSLARARASI JEOLJİ KONGRESİ

4-14 Ağustos 1984 tarihleri arasında Sovyetler Birliği'nde Moskova şehrinde yapılacak olan 27. Uluslararası Jeoloji Kongresinin hazırlık çalışmaları sürdürülüyor. Kongre Düzenleme Kurulu'na ülkemizden MTA Jeologları tarafından sunulan 17 bildiri-nin tümü kabul edilerek çeşitli seksiyonlarda yer almaları uygun görüldü.

—oOo—

TUVAK ÇALIŞMALARI

Uluslararası Jeodezi-Jeofizik Birliği (IUGG) ne bağlı Türkiye Ulusal Jeodezi-Jeofizik Birliği (TUJJB) yönetmeliği yeniden düzenlenerek, Bakanlar Kurulunun 14.11.1983 tarih ve 83/7396 sayılı kararı ile 27 Aralık 1983 tarih ve 18264 sayılı Resmî Gazete'de ya-

yınlanarak yürürlüğe girdi. TUJJB komisyonlarından biri olan Türkiye Ulusal Volkanoloji ve Arzı Kimyası Komisyonunun (TUVAK) bundan böyle kurucu ve yürütücülük görevi MTA Genel Müdürlüğüne verildi. Mayıs 1984 içinde genel kurul toplantısını yaparak yeniden örgütlenecek olan TUVAK komisyonu, ilk aşamada 1985 yılında İtalya'da Catania şehrinde yapılacak olan Dünya Uluslararası Volkanoloji Kongresine katılmak üzere girişimlerde bulundu. TUVAK Komisyonunun 1979-1983 yılları arasındaki çalışmalarını içeren ve genel kurula, Başkan Doç. Dr. Ergüzer Bingöl ve Genel Sekreter Dr. Tuncay Ercan tarafından sunulan rapor şu şekilde : 1979-1983 yılları arasında Türkiye Ulusal Volkanoloji ve Arç İçi Komisyonu konularını kapsayan çalışmalar Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü (MTA), Üniversiteler ve Alman, İtalyan, Fransız araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda çoğunlukla MTA Enstitüsü'nün katkısı büyük olmuştur.

Bu araştırmalar bir yandan Türkiye'nin üzerinde yer aldığı kabukta magmatik ve metamorfik kayaların petrografik ve jeokimyasal bileşimlerini belirlerken diğer yandan bu kayaların kökeni ve dolayısıyla kabuğun jeodinamik gelişimine pozitif bir yaklaşım sağlamaktadır.

Çalışmaların öz bir dökümü aşağıda sunulmuştur :
— Metamorfik ve magmatik kayaların kimyasal analizlerinin fişlenmesine, komşu ülkeleri de kapsayacak şekilde genişletilerek devam edilmiştir.

— Batı Anadolu Tersiyer ve Kuvaterner yaşlı volkanitlerin jeokimyasını istatistiksel olarak karşılaştıran geniş kapsamlı bir araştırma yayınlanmıştır.

— Batı Anadolu'da Tersiyer yaşlı granitik kayalarda petrokimyasal inceleme ve K-Ar metoduyla jeokronolojik yaş belirlemeleri büyük ölçüde bitirilerek yayınlanmıştır.

— Kuzey Anadolu'da ve Trakyada Mesozoyik-Tersiyer yaşlı volkanitlerin kimyasal bileşimleri çeşitli açılardan ele alınarak, sonuçlar birkaç yayında sunulmuştur.

— Pötürge masifi kuzeyi Mesozoyik-Tersiyer yaşlı magmatizmanın jeokimyasal ve jeokronolojik incelemesi tamamlanarak yayınlanmıştır.

— Güneydoğu Anadolu'da, Karacadağ volkanitlerinde yerel de olsa ilk kez jeokimyasal bir araştırma sonuçlandırılmıştır.

— Doğu Anadolu volkanitlerinden elde edilen jeolojik ve jeokimyasal verilerin birçoğu yayınlanmıştır.

— Türkiye Jeoloji Kurumu (TJK) tarafından Bitlis masifi ve Menderes masifi panelleri ile Orta Anadolu Jeolojisi ve Batı Anadolu Genç Tektoniği ve Volkanizması Simpozyumları düzenlenmiş, sunulan tebliğler ve tartışmalar yayınlanmıştır.

— Türkiye'nin 1/2 000 000 ölçekli volkanik kuşaklar ve intruzif kayalar haritası hazırlanmıştır.

— Türkiye volkanizmasının zaman içinde bölgesel evrimi bir sentez çalışması olarak hazırlanmıştır.

— Son dört yılda Türkiye'de volkanoloji ve arz içi kimyası ile ilgili yayınlanmış araştırmalar bir liste halinde toplanmıştır.

— Batı Anadolu, Trakya-Balkan ülkeleri plutonları üzerinde yayınlanmış tüm jeokronolojik ve jeokimyasal değerler derlenerek bölgesel bir sentez çalışmasının ileri aşamasına gelinmiştir.

— Menderes metamorfitlerinde dengeli izotop araştırmaları ile Batı Anadolu volkanitlerinde jeokronolojik yaş tayinleri yapılmasına devam edilmektedir.

— Devam eden KAYDER Projesinin kısmi sonuçları yayınlanmıştır.

—o—o—

LEVHA TEKTONİĞİ JEOLOJİ-JEOFİZİK LİSANSÜSTÜ YAZ OKULU

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ile İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesince ortak olarak oluşturulan «Levha Tektoniği Jeoloji-Jeofizik Lisansüstü Yazokulu»nun çalışmaları 10-20 Ekim 1983 tarihleri arasında, İstanbul'da İTÜ Maden Fakültesinde yapıldı. Ülkemizde ilk kez gerçekleştirilen Jeoloji-Jeofizik yazokulunda Levha Teknoğinin nedenleri ve sonuçlarıyla, Lisans üstü düzeyde güncel bilgiler, çeşitli kuruluşlardan gelen yerbilimcilere ve diploma çalışması yapan Jeoloji ve Jeofizik Mühendisliği öğrencilerine sunuldu. Prof. Dr. İhsan Ketin, Prof. Dr. Nezih Canitez, Doç. Dr. Yücel Yılmaz, Doç. Dr. Muzaffer Sanver, Doç. Dr. Naci Görür, Dr. Celal Şengör, Dr. Haluk Eyidoğan ve Dr. Aral Okay tarafından verilen derslerin içerikleri şu şekildeydi :

LEVHA TEKTONİĞİ KURAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ YERİN DİNAMİK YAPISI

Yerinin sıcaklığı, yerin ısı tarihi, yer içinde ısı iletimi, ısı akısı ve konveksiyon, levhaların ısınması ve soğuması ve morfolojik sonuçları, hareketli levhaların ısı yapısı.

LEVHA KİNEMATİĞİ

Düzensel ve küresel levha kinematığı, jeolojik sismolojik, manyetik ve paleomanyetik verilere göre levhaların kinematik özellikleri.

LEVHA SINIRLARININ JEOLÖJİK VE JEOFİZİK ÖZELLİKLERİ

Yayıma merkezleri, kıtasal gerilme alanları, transform faylar, dalma-batma bölgeleri ve kıta-kıta çarpışma bölgelerinin jeolojik, jeofizik, magmatizma ve metamorfizma ve sedimantasyon özellikleri.

LEVHA İÇİ TEKTONİĞİ

Sıcak noktalar ve bunlara ilişkin tektonizma, levha içinde sedimantasyon, levha içinde magmatizma.

LEVHA TEKTONİĞİNE İLİŞKİN ÇEŞİTLİ KONULAR

Levha tektoniği ve Tetis kuşağının evrimi, levha tektoniği ve maden yatakları, havzaların evrimi, gerilmeli havzaların oluşum ve matürasyon, petrol oluşumu ve levha tektoniği.

Yazokulunda ele alınan bu konuların tümünü içeren ve katılanlara dağıtılan «Levha Tektoniği Ders Notları» kitabı, 798 sayfa olup, bugüne değin bu konuda ülkemizde basılan en geniş kapsamlı yapıttır.

—oOo—

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ JEOLOJİ KONFERANSLARI

1) Hacettepe Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünce oluşturulan özel konferanslar dizisinin ilkinde, misafir konuşmacı Prof. Dr. A.L. Lisenbee, 14 Mart - 23 Mart 1984 tarihleri arasında 5 ayrı konferans verdi. Geniş bir topluluk tarafından izlenen konferanslarda şu konular ele alındı :

- Peridotitler ve mavi şistler : Orhaneli - Bursa
- Orta İran'da kıvrımlı karbonatlarda Pb/Zn cevherleşmeleri
- Monoklinlerin oluşumu : ABD'den örnekler
- Lakolit yerleşiminin mekanizması

2) 5 Nisan 1984 tarihinde başlayan ve 7 Haziran 1984 tarihine kadar sürecek olan Bahar Dönemi Konferans Dizisinde ise şu konular ele alıyor :

ORHAN CERİT

Mengen (Bolu NE) Yöresinin Tektoniği ve Paleocoğrafik Evrimi

T. FİKRET SEZEN

Pazarköy (Bolu NE) Yöresinin Stratiğrafisi

Dr. A. ŞAHBAZ

Paşadağ - Aladağ (Tuz Gölü kuzeyi) Yöresi Paleojen Tortul İstifinin Jeolojik ve Sedimentolojik İncelenmesi

İ.H. DEMİREL

Haymana (SW Ankara) Batısındaki Üst Kretase - Alt Tersiyer İstifinin Sedimentolojik Petrolojik İncelenmesi

D. BOZTUĞ

Türkiye Granitoidleri

Dr. H. BAYHAN

Çelebi Granitoidinin Petroğrafisi ve Petrokimyası Hakkında

Dr. S. GÖRMÜŞ ve Dr. E. BUKET

Varto ve Çevresinin Jeolojisi

A.İ. KARAYİĞİT

Bahçeköy (Gölbaşı - Ankara) Kömür Havzasının Jeolojisi ve Kömürlerin Petroğrafik İncelenmesi

Dr. N. GÜNDOĞDU

Bigadiç Neojen Baseninin Jeolojisi

Dr. U.Z. ÇAPAN

Hatay Rift Volkanizması ile Ölü Deniz Fayı'nın De-neştirilmesi

T. DİLAYER

1/100.000 Ölçekli KASTAMONU-E,31 Paftasının Jeolojik Değerlemesi ve Bazı Jeolojik Sorunlar

Doç. Dr. O. YILMAZ

Daday - Devrekani ve Yakın Civarındaki Tektonostratigrafik Birlikler

Dr. U.Z. ÇAPAN

Ankara Melanjının Yapısı ve Volkanik Birimleri

Dr. N. GÜNDOĞDU

Bigadiç Neojen Baseninin Mineralojisi, Petroğrafisi ve Jeokimyası

C. TUNOĞLU

İncipınarı - Kurtkuyusu (Sinop batısı) Yöresi Neojenin Ostrakod Biyostratigrafisi

M. DURU

Polatlı Güneyi Alt Paleojen İstifinin Ostrakod Biyostratigrafisi

Doç. Dr. K.E. KASAPOĞLU

Nükleer Santral Yeri Seçiminde Jeolojik, Sismolojik ve Hidrolojik İncelemeler

H. AKSOY

Tünelcilikte Mühendislik Jeolojisi Uygulamaları

H. YALÇIN

Emet Neojen Gölsel Sedimanter Baseninin Jeolojik, Mineralojik, Petroğrafik ve Jeokimyasal İncelenmesi

Y. GENÇ

Demirözü (Yıldızeli-Sivas) Demir-Bakır Cevherleşmesinin Jeolojisi, Petroğrafisi ve Mineralojisi

—oOo—

İTÜ'DEKİ MİROTEKTONİK KONFERANSLARI

7-14 Nisan 1984 tarihleri arasında İTÜ'nün davetlisi olarak yurdumuzu ziyaret eden, Bristol Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. P.L. Hancock, İTÜ'de «Kırılğan Mikrotektoniğin ilke ve Pratiği» üzerine bir dizi konferans vermiştir. Hancock'un, aynı konu ile ilgili, yayınlanmakta olan son makalesinin türkçe özeti aşağıda sunulmuştur. «Kırılğan Mikrotektonik: Esasları ve Pratiği, P.L. HANCOCK.

Burada belirlenmiş olan kırılğan mikroteknik (Brittle microtectonic), tektonik sorunların çözümünde kullanılan mezokirik analizlerinin uygulamasıdır. Bölgesel deformasyon (strain) ve stress doğrultula-

rının belirlenmesi için en ideal uygun yapılar kayma zonları (shear zones), en echelen çatlakların düzlemleri, kink bandlı, sytloit'ler ve fibrous ve in'ler gibi kinematik göstergelerdir. Bununla beraber birçok tektonik yörelerdeki eklemeler, analizleri yapılabilen en geniş yayımlı yapılardır. Eklemeler açılma (extension), geçiş (hybrid) ve kayma (shear) olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflamadaki esas ölçütler, kırık sistemlerinin geometrisi, yüzey morfolojisi ve ince kesitte görülebilen mikro yerdeğistirmelerdir. Ortogene (birbirine dik) genişleme eklemelerinin geometrisi genellikle T şeklindedir ve genç eklemeler yaşlı sınırlar. Komşu konjuget geçiş (hybrid) veya kayma (shear) eklemeleri genelde X, Y, V şeklinde belirlenmiş olup, bazı X örnekleri ilgisiz, birbirini kesen kırıkların yapay ürünleridir. Konjuget eklemelerin 45° den az olan kapanma dar açıları özellikle çok yaygındır ve Geçiş (hybrid) kırıkları (Örneğin, oblique extension) olarak yorumlanmıştır. Yarı Platformlarda, eklemelerin konumları, plaka devinimleri, ile sübsidans ve basenlere dönüşümleri sırasında oluşan stress (gerilim)lerle ilgilidir. Kinematik olarak belirleyici mesakırıklar genelde tek bir tektonik dönemle denestirilebilir (Fakat eklemeler hem sintektonik hem de posttekonik olabilirler). Hatta birtek takım içindeki mesakırıklar çeşitli kırılma dönemlerinde gelişebilirler. Kıvrımlar içindeki birçok mesakırıklar deformasyonun mekanizmasını yansıtırlar ve içinde buldukları yapıya göre simetriklerdir.

Birçok eklemeler kıvrımlardan gençtir. Fakat bu sistemin kıvrımların kapanmasından önce oluştuğu alanlarda yüzeyler genellikle kaymanın yönleri (sites of slip) genişleme (extension) veya basınç çözümleri (pressure solution) gibi yapılar içerirler.

Aykut BARKA MTA Genel Müdürlüğü Temel Araştırmalar Dairesi, Ankara.

—oOo—

CAHİT ERENTÖZ JEOTERMAL ENERJİ KUYUSU

Türkiye jeolojisine olan önemli katkılarının yanı sıra, Yurdumuzda jeotermal enerji aramalarına yönelik çalışmaların başlatılması ve sürdürülmesinde

çok büyük emeği geçen kıymetli büyüğümüz sayın Dr. Cahit Erentöz'ün anısına Aydın-Germencik jeotermal alanında MTA Genel Müdürlüğü tarafından açılan dördüncü kuyuya «Cahit Erentöz kuyusu» adı verildi.

Dr. Cahit Erentöz'ün MTA Enstitüsü Jeoloji Şubesi Müdürlüğü görevini yaptığı 1962 yılında, kendisinin önerisi üzerine başlanan jeotermal enerji aramalarına, Petrol ve Tabii Gaz Şubesi Müdürlüğünü yaptığı sürede de devam edildi ve elektrik üretimine elverişli ilk saha olan Denizli-Kızılder jeotermal alanı keşfedildi. Kızılderde kurulan 20 MW'lık jeotermal santral Şubat 1984 de üretime başladı.

Cahit Erentöz kuyusunda sondaj çalışmalarına 17.3.1984 tarihinde başlandı ve 29.3.1984 tarihinde 251 m. de I. rezervuara girildi. İlk ölçümlere göre 213°C olan rezervuar sıcaklığının daha da yükselmesi bekleniyor. Cahit Erentöz kuyusu, Türkiye'de bu kadar az derinlikte 213°C gibi yüksek bir sıcaklığa sahip ilk kuyudur. Ayrıca bu özelliği ile dünyadaki sayılı örneklerden biri olmaktadır. Önümüzdeki günlerde başlayacak olan testler olumlu sonuçlandığında, Aydın-Germencik sahasının elektrik üretimine yönelik kapasitesi daha da artacak ve rezervuarın ısı olması nedeniyle zamanında büyük oranda tasarruf edileceği gibi araştırma maliyetleri de düşecektir. Türkiye'de jeotermal enerjinin öncülerinden olan Dr. Cahit Erentöz'ü saygı ve rahmetle anıyoruz.

Rıfat YOLDAŞ MTA Genel Müdürlüğü Petrol ve Jeotermal Enerji Dairesi, Ankara

—oOo—

YAZARLARIN DİKKATİNE

Türkiye Jeoloji Kurumunun 38 yıldanberi yayınlamakta olduğu TJK Bülteni, 147 yabancı dergi ve bültenle değişim yapmaktadır. Bültenin içeriğinin daha iyi anlaşılabilmesi ve daha geniş bir yabancı okuyucu topluluğuna bilgi aktarımı sağlayabilmesi için bundan böyle, yayınlanacak olan makalelerin sonuna, İngilizce özet konulmasında yarar görülmektedir. Bülten makale gönderecek yazarların, bu öneri doğrultusunda, makalelerinin sonunda, iki daktilo sayfasını geçmeyecek şekilde, İngilizce özetlerini de göndermeleri yerinde olacaktır.

TJK'dan Haberler

TÜRKİYE JEOLJİ KURUMU 33. BİLİMSSEL VE TEKNİK KURULTAYI

Türkiye Jeoloji Kurumu'nun 28. Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 20-24 Şubat 1984 tarihleri arasında MTA Genel Müdürlüğü Kültür Sitesi Salonlarında yapıldı. 20 Şubat'ta yapılan açılış oturumu, TJK Başkanı Dr. M. Cemal Göncüoğlu'nun konuşmasıyla başladı. Daha sonra bunu, konuk konuşmacıların konuşmaları izledi.

Bu oturumda, açılış konuşmalarından sonra 1984 yılı «Hamit Nafiz Pamir-Yerbilimleri Hizmet Ödülü» İstanbul Üniv. Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünden Prof. Dr. Atife Dizer'e, düzenlenen bir törenle verildi. Ayrıca TJK'da 25 yılını dolduran üyelere «Onur Belgesi», 30 yılını doldurmuş olanlara da «Altın Çekiç Belgesi» verildi. Bu yılki kurultayda, ilk gün öğleden sonra ve ikinci gün bütünüyle «İhsan Ketin Simpozyumu»na iliş-